

Кохан Вероніка Павлівна

кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувач відділу правового регулювання структурно-технологічного розвитку економіки

Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID 0000-0002-3129-9266

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВЕРНЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ: РОЛЬ ТРУДОВОГО ПРАВА

У науковій роботі здійснене дослідження ролі трудового права у правовому забезпеченні повернення ветеранів війни до цивільного життя. Проведене дослідження дозволило окреслити правові механізми трудового права – захисту трудових прав та інтересів, встановлення і дотримання соціальних стандартів та нестандартної зайнятості – за допомогою яких ветерани війни можуть реалізувати і захистити свої соціально-трудова права.

Ключові слова: трудове право, ветерани війни, захист трудових прав та інтересів, нестандартна зайнятість, соціальні стандарти.

Kokhan Veronika

*PhD in Law, Senior Researcher, Head of the Department of
of legal regulation of structural and technological development of the economy
of the Research Institute of Legal Support of Innovative*

Development of the NALS of Ukraine

ORCID 0000-0002-3129-9266

ENSURING THE LEGAL PROCEDURES FOR THE RETURN OF WAR VETERANS TO CIVIL LIFE: THE ROLE OF LABOR LAW

This research paper examines the role of labor law in the legal support for the return of war veterans to civilian life. The study made it possible to outline the legal mechanisms of labor law - protection of labor rights and interests, establishment and observance of social standards and precarious employment - through which war veterans can realize and protect their social and labor rights.

Key words: labor law, war veterans, protection of labor rights and interests, precarious

employment, social standards.

Безумовно, права військовослужбовців, ветеранів війни, проблеми їх реалізації та захисту є предметом досліджень не тільки трудового права і права соціального забезпечення, а різних правових доктрин – конституційного, і адміністративного, і цивільного права тощо. У цій науковій роботі увага акцентується на правових можливостях трудової галузі права у сфері гарантування прав ветеранів війни.

Трудове право і законодавство про працю, а також встановлені ними трудові гарантії і соціальні стандарти мають велике значення для забезпечення соціальної інтеграції осіб, звільнених із військової служби за станом здоров'я або демобілізованих на законних підставах, оскільки право на працю – це фундаментальне право людини, реалізуючи яке, особа може забезпечити собі гідний рівень життя. З огляду на це, роль трудового права у правовому забезпеченні повернення ветеранів війни до цивільного життя полягає у захисній, соціальній та регулятивній функціях трудового права як галузевих напрямів впливу на трудові відносини, стороною яких виступають ветерани війни.

Захисна функція трудового права передбачає забезпечення належних, безпечних та здорових умов праці, закріплення порядку вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів, встановлення спеціальних правових засобів і форм захисту трудових прав і законних інтересів, тобто вона спрямована на підтримку суб'єктів трудових відносин. Реалізується захисна функція трудового права через встановлення механізму захисту трудових прав та інтересів і забезпечення його дії.

Соціальна функція трудового права полягає у встановленні та реалізації соціальних гарантій і стандартів, заснованих на соціальній справедливості й соціальній безпеці (мінімальний рівень заробітної плати, максимальна тривалість робочого часу, створення рівних умов на ринку праці, гарантійні та компенсаційні виплати, організація діяльності з урахуванням сучасних форм господарювання, державна підтримка тощо) [1, с. 85].

Регулятивна функція трудового права спрямована на закріплення трудових

прав і свобод учасників трудових відносин та визначення механізму їх правового захисту [2, с. 423]. Проявом дії цієї функції є наявність інституту зайнятості, зокрема, зайнятості нестандартної. Трудове законодавство, визначаючи конструкцію трудового договору, його умови, підстави виникнення і припинення трудових відносин, здійснює регламентацію трудових відносин. Окрім класичних трудових відносин останнім часом відбувся розквіт нестандартних форм праці, які відрізняються від праці за класичним трудовим договором, і які можуть бути застосовані для працевлаштування соціально уразливих категорій працівників, які через низку об'єктивних обставин (стан здоров'я, догляд за дітьми) не можуть працювати на умовах повного робочого часу і потребують індивідуалізації умов праці. Це твердження стосується й ветеранів війни, оскільки ця категорія працівників має певні суб'єктивні особливості, через які вони потребують інших підходів до їх працевлаштування.

З нашого погляду, нестандартна зайнятість – новий механізм працевлаштування, застосувавши який ветерани війни можуть працевлаштуватися, а отже повернутися до мирного життя. Особливостями нестандартної зайнятості, зумовленої розвитком цифрових технологій, яка є предметом цього дослідження, є те, що здебільшого форми такої нестандартної зайнятості характеризуються наявністю однієї або декількох ознак, в тому числі:

- 1) тимчасовий характер праці та зменшена кількість робочих годин;
- 2) виконання трудової функції поза робочими приміщеннями чи територією роботодавця;
- 3) відхід від традиційної моделі трудових правовідносин [3, с. 77];
- 4) залежність трудової функції працівника від цифрових пристроїв, доступу до Інтернет, електронних засобів зв'язку, за допомогою яких особа отримує та (або) виконує роботу;
- 5) обмеженість реалізації працівниками комплексу трудових прав, встановлених законодавством.

Як бачимо, незважаючи на певні переваги, як-от, зменшену тривалість робочого часу, гнучкість, можливість працювати у зручний час, форми

нестандартної зайнятості можуть також мають негативні прояви, зумовлені браком правового регулювання чинним трудовим законодавством в Україні, що має наслідком неможливість працівників, залучених до нестандартної зайнятості, захистити право на працю у випадку його порушення, оскільки вони не визнаються суб'єктами трудового права.

Отже, здійснене дослідження дозволило окреслити правові механізми трудового права – захисту трудових прав та інтересів, встановлення і дотримання соціальних стандартів та нестандартної зайнятості – за допомогою яких ветерани війни можуть реалізувати і захистити свої соціально-трудова права, в яких виражається роль трудового права у правовому забезпеченні повернення ветеранів війни до цивільного життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цуварев О.Ф. Функції трудового права: поняття та класифікації. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право». 2023. Вип. 37. С. 77-85. <https://doi.org/10.34142/23121661.2023.37.10>.

2. Андріїв. В.М. Регулятивна та охоронна функція трудового права. Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Право. 2010. Вип. 13. Ч. 2. С. 422–425.

3. Савчук С.П. Нестандартні форми зайнятості в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аспект: дис. ... д-ра філософії: 081. Київ, 2023. 224 с.

REFERENCES

1. Tsuvarev O.F. (2023). Funktsii trudovoho prava: poniattia ta klasyfikatsii. *Collection of scientific works of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University "Law"*, 37, 77-85. <https://doi.org/10.34142/23121661.2023.37.10> [in Ukrainian].

2. Andriiv. V.M. (2010). Rehuliatyvna ta okhoronna funktsiia trudovoho prava.

Scientific Bulletin of Uzhhorod University: Series: Law Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu : Serii: Pravo, 13, Vol. 2, 422–425 [in Ukrainian].

3. Savchuk S.P. (2023). Non-standard forms of employment in Ukraine and foreign countries: comparative legal aspect. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].